

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS DOM

Mål nr
756-24

meddelad i Stockholm den 14 mars 2025

KLAGANDE

Karlstads kommun
651 84 Karlstad

MOTPART

AA

Ombud: Jur.kand. Melanie Forsberg
Juridium AB
Kungsgatan 35
111 56 Stockholm

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Kammarrätten i Göteborgs dom den 19 januari 2024 i mål nr 216-24

SAKEN

Stöd och service till vissa funktionshindrade

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta förvaltningsdomstolen avslår överklagandet.

BAKGRUND

1. Personer som omfattas av personkretsen i 1 § lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade har rätt till insatser från kommunen i form av särskilt stöd och särskild service om de behöver sådan hjälp i sin livsföring och om deras behov inte tillgodoses på annat sätt.
2. En av insatserna är daglig verksamhet för personer i yrkesverksam ålder som saknar förvärvsarbete och inte utbildar sig. Denna insats syftar till att så långt

möjligt ge personer med funktionsnedsättning möjlighet till personlig utveckling och delaktighet som motsvarar vad förvärvsarbetande har.

3. AA var 16 år och tillhörde personkretsen i lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade när hon ansökte om daglig verksamhet hos Karlstads kommun. Hon hade avslutat grundskolan, förvärvsarbetade inte och var inte heller under någon utbildning.
4. Karlstads kommun avslog AAs ansökan med motiveringen att hon inte hade uppnått yrkesverksam ålder och därför inte omfattades av den målgrupp som har rätt till daglig verksamhet.
5. AA överklagade till Förvaltningsrätten i Karlstad som upphävde beslutet och visade målet åter till Karlstads kommun. Förvaltningsrätten konstaterade att AA tillhörde lagens personkrets, saknade förvärvsarbete, inte var under utbildning och att hon inte omfattades av skolplikt. Mot denna bakgrund ansåg förvaltningsrätten att hon skulle anses vara i yrkesverksam ålder. Förvaltningsrätten konstaterade att kommunen inte hade prövat om AA hade behov av insatsen daglig verksamhet eller om behovet tillgodosågs på annat sätt och visade därför målet åter till kommunen för prövning av detta.
6. Karlstads kommun överklagade till Kammarrätten i Göteborg som avslog överklagandet.

YRKANDEN M.M.

7. *Karlstads kommun* yrkar att Högsta förvaltningsdomstolen ska fastställa kommunens beslut och vidhåller att en person som är 16 år inte är i yrkesverksam ålder och därför inte har rätt till daglig verksamhet.
8. AA anser att överklagandet ska avslås.
9. *Sveriges Kommuner och Regioner* och *Socialstyrelsen* har yttrat sig. Sveriges Kommuner och Regioner anser att mycket talar för att en person som är 16 år inte kan anses vara i yrkesverksam ålder, medan Socialstyrelsen är av motsatt uppfattning.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Rättslig reglering m.m.

10. Av 5 § lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade framgår att verksamhet enligt lagen ska främja jämlikhet i levnadsvillkor och full

delaktighet i samhällslivet för de personer som anges i 1 §. Målet ska vara att den enskilde får möjlighet att leva som andra.

11. Enligt 7 § första stycket har personer som anges i 1 § rätt till insatser i form av särskilt stöd och särskild service enligt 9 § 1–9, om de behöver sådan hjälp i sin livsföring och om deras behov inte tillgodoses på annat sätt. Personer som anges i 1 § 1 och 2 har under samma förutsättningar även rätt till insatser enligt 9 § 10. Av 7 § andra stycket framgår att den enskilde genom insatserna ska tillförsäkras goda levnadsvillkor.
12. Av 9 § 10 framgår att en av insatserna för särskilt stöd och särskild service är daglig verksamhet för personer i yrkesverksam ålder som saknar förvärvsarbete och inte utbildar sig.

Högsta förvaltningsdomstolens bedömning

13. AA tillhörde vid tidpunkten för kommunens prövning personkretsen i 1 § 1 lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade och hade därmed rätt att ansöka om insatsen daglig verksamhet. Hon saknade förvärvsarbete och hon utbildade sig inte. Den kvarstående frågan är därmed om hon var i yrkesverksam ålder, då hon var 16 år vid prövningen.
14. I lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade finns ingen definition av vad som avses med begreppet yrkesverksam ålder. Högsta förvaltningsdomstolen har i ett mål som rörde den övre åldersgränsen för daglig verksamhet utgått från det övergripande målet med insatsen, dvs. att på kortare eller längre sikt utveckla den enskildes möjligheter till arbete (HFD 2014 ref. 41).
15. För de flesta ungdomar upphör skolplikten när de är i 16-årsåldern (7 kap. 12 § skollagen [2010:800]). Ungdomar omfattas från och med 16 års ålder av regler om arbetsmarknadspolitiska åtgärder (5 § förordningen [2007:813] om jobbgaranti för ungdomar). En person som är över 16 år och som har fullgjort skolplikten får dessutom utföra normalt riskfritt arbete (5 kap. 2 och 3 §§ arbetsmiljölagen [1977:1160]).
16. Detta innebär att ungdomar som fyllt 16 år och inte går i skolan förväntas förvärvsarbete eller på annat sätt utveckla sina möjligheter att få ett förvärvsarbete.
17. Att en 16-åring som fullgjort skolplikten deltar i daglig verksamhet är således i linje med det övergripande målet med insatsen att på kortare eller längre sikt utveckla den enskildes möjlighet till arbete.
18. Mot denna bakgrund anser Högsta förvaltningsdomstolen att en 16-åring kan anses ha uppnått yrkesverksam ålder i den mening som avses i 9 § 10 lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade.

19. Av det sagda följer att kommunen inte hade fog för att neka AA insatsen daglig verksamhet enbart på grund av hennes ålder och överklagandet ska därför avslås.

I avgörandet har deltagit justitieråden Henrik Jermsten, Margit Knutsson, Ulrik von Essen, Martin Nilsson och Mikael Westberg.

Föredragande har varit justitiesekreteraren Sara Arya.